Emília Rigová - habilitačné konanie

Umelecká tvorba Emílie Rigovej je neoddeliteľná od jej vedeckého výskumu, spoločenskej angažovanosti, kurátorskej činnosti a pedagogickej činnosti. Rigová je aktivistická umelecká osobnosť, ktorá zaujíma stanovisko k aktuálnym spoločensko-politickým otázkam a zároveň zasahuje do spoločensko-historických procesov. Jej vlastná biografická minulosť je ústredným motívom na nastolenie identitárno-politických otázok vo vzťahu k rómskej spoločnosti, jej historickým základom a súčasnej úlohe, s cieľom riešiť osobné skúsenosti a všeobecné mocenské vzťahy z feministickej perspektívy.

Jej umelecká, vedecká a kurátorská činnosť tvorí diferencovaný celok, ktorého komplexnosť sa odráža aj v mediálnej rozmanitosti jej tvorby: okrem kresby, maľby, objektu a inštalácie zohrávajú ústrednú úlohu mediálne a performatívne, ako aj akčné formy umenia. Rigová tak nadväzuje na históriu intermediálneho, inštitucionálne analytického umenia a otvára nové a súčasné perspektívy. Keď sa zaoberá špecifickými etnickými, lokálnymi politickými alebo historickými témami, vždy tak robí zo skúseného a pozorného zamerania na súčasnosť, ako aj v kontexte aktuálneho medzinárodného umeleckého diskurzu.

Na základe rozsiahleho výskumu sú jej práce zamerané proti sociálnej polarizácii a vylúčeniu. Skúmajú a zdôrazňujú napríklad symbiotické aspekty vo vzťahu medzi Rómami a Nerómami, pričom však nepotláčajú historické ani súčasné konfliktné oblasti, ale naopak, pracujú s nimi. To sa prejavuje aj v tom, že umelkyňa sa od roku 2012 nazýva „Bári Raklóri“, čím prijala alter ego, ktoré spája rôzne identity. Prejavom spojenia s nerómskym etnikom Rigová zároveň signalizuje, že sa nenechá vtlačiť do klišéovitého a stereotypného obrazu svojho etnika a že identitu definuje ako vzťahovú štruktúru, v ktorej je „ja“ vždy determinované aj tým druhým. Otvorenie sa druhému a cudziemu s cieľom bojovať proti homofóbii, mačizmu, rasizmu a nacionalizmu je základným konceptom, ktorý sa tiahne celou jej tvorbou a aktivitami.

Svoju vysokú umeleckú kvalitu v spojení so sociálnou angažovanosťou preukázala okrem iného aj na výstave v mumok-u nazvanej *Nane Oda Lavutaris / Who Will Play for Me* 2022/23. Sebavedomo tam vytvorila priestorovú inštaláciu s automatickými klavírmi a symbolickým rastlinným pozadím, ktorá ukázala hudobné dedičstvo Rómov ako formu vyjadrenia sociálnej identity, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou európskej kultúry a zároveň rezistentného života. Charakteristickým znakom tejto výstavy, ako aj ostatných diel Rigovej, je zapojenie divákov, ktorí - v mumraji - svojimi pohybmi spúšťali zvuky klavírov. Umenie sa tak stáva pôsobiacim ako participatívny zážitok, ktorý presahuje rámec jednoduchej pasívnej konzumácie estetických faktov.

Keďže samotní Rómovia nemajú žiadne písomné záznamy o svojej histórii, Rigová vo svojom diele sprostredkúva históriu a tradíciu, ktorá je namierená proti zabudnutiu a represii. Jej dielo tak znamená aj produktívnu pamäť a prácu smútenia proti vylúčeniu, vysídleniu a zničeniu, ktoré Rómovia a iné menšiny v mocou posadnutých väčšinových spoločnostiach

opakovane a bolestne zažívali v priebehu dejín. Najmä v čase súčasnej krízy s reálnym nebezpečenstvom diktátorských a autoritárskych režimov v Európe i vo svete nemožno preceňovať osvetový a rezistentný význam umeleckej a vedeckej práce Emílie Rigovej. Umelkyňa by preto mala mať k dispozícii všetky inštitucionálne rámce, ktoré jej úsilie autorizujú, podporujú a propagujú.

Rainer Fuchs

VYSOKÁ ŠKOLA VÝTVARNÝCH UMENÍ
BRATISLAVA
DOŠLO: 10 -02- 2021
ČÍSLO
ZNAČKA
PRÍLOHY
REFERENT

Emília Rigová – habilitation procedure

Emília Rigová's artistic work is inseparable from her scientific research, her social commitment, her curatorial activities and her teaching. Rigová is an activist artistic personality who takes a stand on current socio-political issues and at the same time intervenes in socio-historical processes. Her own biographical background provides the central motif for raising identity-political questions in relation to Roma society, its historical foundations and current role, in order to address personal experiences and general power relations from a feminist perspective.

Her artistic, scientific and curatorial work forms a differentiated whole, the complexity of which is also reflected in the media diversity of her oeuvre: in addition to drawing, painting, object and installation art, media-based and performative as well as actionist art forms play a central role. In this way, Rigová draws on the history of cross-media, institutionally analytical art and opens up new and contemporary perspectives. When she deals with specific ethnic, local political or historical topics, she always does so from an experienced and alert focus on the present, as well as in the context of the current international art discourse.

Based on extensive research, her works are directed against social polarization and exclusion. For example, they examine and accentuate the symbiotic aspects in the relationship between Roma and non-Roma, without, however, suppressing historical and current areas of conflict, but on the contrary, working through them. This is also expressed in the fact that the artist has called herself "Bári Raklóri" since 2012, thus adopting an alter ego that combines different identities. By showing a connection to non-Roma, Rigová also signals that she will not allow herself to be forced into a clichéd and stereotypical image of her ethnicity, and that she defines identity as a relational structure in which the self is always also determined by the other. Opening up to the other and the foreign in order to fight against homophobia, machismo, racism and nationalism is a basic concept that runs through her entire work and activities.

She has also demonstrated her high artistic quality in connection with her social commitment in the mumok exhibition *Nane Oda Lavutaris / Who Will Play for Me* 2022/23, among others. There she confidently created a spatial installation with automated pianos and a symbolic plant backdrop that showed the musical heritage of the Roma as a form of expression of social identity that is an integral part of European culture and resistant life at the same time. Characteristic of this exhibition as well as of Rigová's other works is the involvement of the viewers, who - in the mumok - triggered the sounds of the pianos through their movements. Art thus becomes effective as a participatory experience that goes beyond the mere passive consumption of aesthetic facts.

Since the Roma themselves have no written record of their history, Rigová's work conveys history and tradition that is directed against forgetting and repression. Her work thus also stands for productive memory and mourning work against exclusion, displacement and destruction, which the Roma and other minorities within power-obsessed majority societies have repeatedly and painfully experienced throughout history. Especially in times of crisis with the real danger of dictatorial and authoritarian regimes both in Europe and worldwide, the enlightening and resistant significance of Emília Rigová's artistic and scientific work cannot be overestimated. The artist should therefore be provided with every institutional framework that authorizes, supports and promotes her efforts.

Rainer Fuchs